

**การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครู
ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1
PARTICIPATIVE MANAGEMENT AND TEACHERS' TEAM WORK
IN MUNICIPAL SCHOOLS REGION 1**

ชาอุณี เหมือนโพธิ์ทอง¹

นพดล เจนอักษร²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 2) การทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 3) ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยใช้สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 จำนวน 38 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ พนักงานครู จำนวน 228 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารตามแนวคิดของ สวอนส์เบิร์ก (Swansburg) และการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูตามแนวคิดของวูดค็อก (Woodcock) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. การทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

คำสำคัญ : การบริหารแบบมีส่วนร่วม / การทำงานเป็นทีม

Abstract

The purposes of this research were to find 1) the participative management of administrators in municipal schools, region 1 2) the teachers' teamwork in municipal schools, region 1 3) the relationship of participative management of administrators and teachers' teamwork in municipal schools, region 1. The sample used in this research were 38 municipal schools in region 1. The respondents consisted of school administrators, head of learning strands and teachers, with the total of 228. The research instrument used was a questionnaire about the participative management of administrators on the concept of Swansburg, and teachers' teamwork in the concept of Woodcock. The statistical analysis was performed by frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and Pearson's product – moment correlation coefficient.

The findings of research were as follows : 1) The participative management of administrators in municipal schools, region 1, as a whole and as an individual, were found at a high level. 2) The teachers' teamwork in municipal schools, region 1, as a whole and as an individual, were found at a high level. 3) The participative management of administrators and teachers' teamwork in municipal schools, region 1. in related at the level of .01

KEYWORDS : PARTICIPATIVE MANAGEMENT / TEAMWORK

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

²อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร. ภาววิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทนำ

ในปัจจุบันการศึกษามีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความสำเร็จของประเทศ สภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว วิทยาการต่างๆ เจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการศึกษาของชาติให้เหมาะสมทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจการศึกษานั้นไม่เป็นเพียงสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญ หากแต่เป็นสิ่งที่ทำหน้าที่แกนกลางของสังคม ซึ่งองค์การต่างๆ ส่วนของสังคมจะพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการจัดการศึกษาเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษา นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษามากเป็นพิเศษ จึงเป็นที่มาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ปัจจุบันมีการแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถือว่าเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาฉบับแรกของไทย ที่มุ่งหวังจะยกระดับการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และกำหนดหลักการสำคัญไว้อย่างชัดเจนว่าจะยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ ดังนั้น การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลง บทบาทของตนเองโดยใช้หลักการบริหารที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ในการบริหารการศึกษาให้ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลง มีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง และมีความเป็นประชาธิปไตย เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ บุคลิกลักษณะ และคุณสมบัติตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง แต่จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบปัญหาด้านผู้บริหารส่วนใหญ่ยังขาดแรงจูงใจ ในการแสวงหาโอกาสที่สร้างความท้าทายในการทำงาน ขาดความกล้าเสี่ยง คิดในกรอบทำงานตามกรอบไม่เร่งรีบที่จะพัฒนางานให้เกิดผล โดยจริงจัง ขาดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาการทำงานในองค์กรมักจะบริหารงานแบบเดิมๆ ผลก็จะออกมาแบบเดิมๆ นอกจากนี้ยังพบปัญหาในการปฏิบัติงานในภาพรวมของบุคลากรในองค์กรยังไม่มีการทำงานอย่างจริงจัง เนื่องจากการปฏิบัติงานของผู้บริหารเองไม่ได้เข้ามาคลุกคลีในการทำงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาได้แต่เป็นการสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็น

ผู้ปฏิบัติ และการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาที่เป็นไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น ขาดการตัดสินใจในการพัฒนางานด้วยตนเอง การบริหารงานขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาการบริหารงานของเทศบาลเมืองปทุมธานี และเทศบาลนครสมุทรสาคร มีการบริหาร โดยการกระจายอำนาจที่มีรูปแบบเป็นทางการ ซึ่งมีการกระจายหน้าที่และความรับผิดชอบ ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาตามลำดับชั้นจากบนลงล่าง ตามตำแหน่ง หน้าที่ แต่ในการกระจายอำนาจยังมีข้อกีดขวางเรื่องงบประมาณที่ต้องขึ้นอยู่กับผู้บริหารสูงสุด ทำให้การพัฒนางาน บางอย่างดำเนินการไม่ต่อเนื่องส่งผลให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไข ในการบริหารไม่ส่งเสริมให้ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในด้านต่างๆ นอกจากนี้ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีการกำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินงานที่ไม่ชัดเจน เป้าหมายส่วนใหญ่จะมาจากตัวผู้บริหารเองหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย แล้วนำเสนอคณะครู ผู้ปกครอง ให้ความเห็นชอบ ส่วนใหญ่ไม่มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาของสถานศึกษา และกำหนดเป้าหมาย วิธีการ เพื่อแก้ไขปัญหาพร้อมกัน จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและพัฒนางานเป็นทีมของพนักงานครู ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1
2. เพื่อทราบการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัยเป็นการจัดเตรียมโครงการอย่างเป็นระบบโดยศึกษาปัญหาศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร วารสาร ตำรา บทความ ทฤษฎี วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาจัดทำโครงร่างการวิจัยเสนอขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและเสนอขออนุมัติ

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือ พัฒนาเครื่องมือ ทดสอบความเชื่อมั่นเครื่องมือ และปรับปรุงแก้ไข นำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องและทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และแปลผลวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนของการจัดทำรายงานการวิจัยนำเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง ทำการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมเสนอแนะ จัดพิมพ์รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมและบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรต่อไป เพื่อพิจารณาอนุมัติจบการศึกษา

รูปแบบการวิจัยเป็นเชิงพรรณนา (description research)
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาสังกัดเทศบาลที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ประกอบด้วย จังหวัดนนทบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 43 โรง การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้ การกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของเครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 38 โรง ใช้เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) กำหนดผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระและพนักงานครู โรงเรียนละ 6 คน รวมทั้งสิ้น 228 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มท้องถิ่นที่ 1 ตามแนวคิดของสวอนส์เบิร์ก (Swansburg) และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มท้องถิ่นที่ 1 ตามแนวคิดของวูดค็อก (Woodcock) แบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 มีลักษณะเป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิม

เลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product - moment correlation coefficient)

ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถานภาพและข้อมูลทั่วไปพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 71.05 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 28.95 มีอายุ 50 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 37.28 รองลงมา อายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 32.02 และอายุระหว่าง 20 - 30 ปี น้อยที่สุด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 48.25 รองลงมา ปริญญาตรีโท จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 51.75 ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และพนักงานครู 76 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ประสบการณ์ในการทำงาน 30 ปี ขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 30.26 รองลงมาคือ มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 - 20 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 27.19 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 21 - 30 ปี น้อยที่สุด จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67

2. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D. = 0.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ การไว้วางใจกัน ($\bar{X}=4.33$, S.D. = 0.35) ความยึดมั่นผูกพัน ($\bar{X}=4.29$, S.D. = 0.33) การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน ($\bar{X}=4.19$, S.D. = 0.32) และความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.98$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

3. การทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$, S.D. = 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ภาวะผู้นำที่เหมาะสม ($\bar{X}=4.12$, S.D. = 0.35) การสื่อสารที่ดี ($\bar{X}=4.11$, S.D. = 0.36) การสนับสนุนและความไว้วางใจต่อกัน ($\bar{X}=4.10$, S.D. = 0.31) ความร่วมมือและการใช้ความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.06$, S.D. = 0.28) การพัฒนาตนเอง ($\bar{X}=4.01$, S.D. = 0.37) การทบทวนการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.96$, S.D. = 0.33) ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ($\bar{X}=3.95$, S.D. = 0.38) การปฏิบัติงาน

ที่ชัดเจน และการตัดสินใจที่ถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X}=3.93$, S.D. = 0.41) การเปิดเผยต่อกันและการเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหา ($\bar{X}=3.90$, S.D. = 0.40) บทบาทที่สมดุล ($\bar{X}=3.88$, S.D. = 0.40) วัตถุประสงค์ชัดเจนและเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน ($\bar{X}=3.81$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

4. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 (X_{tot}) กับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 (Y_{tot}) โดยรวมมีความสัมพันธ์กัน ($r_{xy} = 0.841^{**}$) ทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับบทบาทที่สมดุล (Y_1) ในระดับมากที่สุด ($r_{xy} = 0.883^{**}$) และมีความสัมพันธ์กับด้านการสื่อสารที่ดี (Y_{11}) น้อยที่สุด ($r_{xy} = 0.671^{**}$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการไว้วางใจกัน (X_1) ด้านการกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของงาน (X_3) และด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน (X_4) มีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการสื่อสารที่ดี (Y_{11}) อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารได้เล็งเห็นความสำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการบริหาร โดยเน้นการมีส่วนร่วมเป็นหลัก ก่อให้เกิดการพัฒนาแนวคิดสร้างสรรค์ และวัฒนธรรมอันดีงาม อันจะนำไปสู่การบริหารที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย ทั้งนี้แรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานส่วนหนึ่งอาจมาจากการให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมใจ ศรีเอี่ยม พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มท้องถิ่นที่ 1 ด้านการไว้วางใจกันค่าเฉลี่ยมากที่สุด อาจเนื่องมาจากผู้บริหารได้ตระหนักถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้ร่วมงานและได้สร้าง

ความสัมพันธ์ที่ดี ด้วยการสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานเพิ่มพูนความรู้ความสามารถอยู่เสมอสร้างบรรยากาศในการทำงานเป็นกันเอง ช่วยเหลือแนะนำวิธีการทำงานให้ผู้ปฏิบัติงานและเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงาน ได้พูดคุยปรึกษาหารือ ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ ภูมิข้อ พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับการปฏิบัติมากทั้ง 5 ด้าน โดยที่อาจเป็นเพราะผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทุกขั้นตอนทำให้พวกเขามีความรู้สึกรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร จึงจำเป็นต้องช่วยกันพัฒนาให้ดีขึ้น ตลอดจนนโยบายทางการศึกษาต้องการผลักดันให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนตามอัธยาศัยสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการวิจัย พบว่า การทำงานเป็นทีมของพนักงานครูเทศบาลในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาทั้งหมด เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และปัจจุบันมีการแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารไปยังโรงเรียนทำให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องประสานความร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมทำงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งในการปฏิบัติงานจะต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ทำให้ผู้รับผิดชอบแต่ละด้านมีโอกาสทำงานร่วมกันให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความสัมพันธ์อันดี ส่งผลให้มีสภาพการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนมากขึ้น โรงเรียนมีการกระจายอำนาจการบริหารมากขึ้นกว่าเดิม บุคคลและหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน มีแผนกลยุทธ์ในการพัฒนา มีการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่องโดยมีผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมแก้ปัญหา เน้นหลักการกระจายอำนาจ การสร้างความตระหนักให้ครูได้รู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ ทำให้ครูได้เรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันมากขึ้น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้นทั้งนี้การให้เกียรติในความรู้ความสามารถเคารพบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคล ซึ่งการทำงานเป็นทีมจะต้องอาศัยพลังจากการทำงานร่วมกันของสมาชิกในทีมงานซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของทรงวุฒิ ทาระสา พบว่าสภาพการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การมีเป้าหมายเดียวกัน รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมและการสื่อสารอย่างเปิด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การมีปฏิสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจเพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหาร โรงเรียนซึ่งจะเป็นผู้นำในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วางแผนดำเนินงานของโรงเรียน โดยอาศัยบุคลากร คือครูผู้สอนร่วมกันปฏิบัติงานด้านต่างๆ ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้การทำงานเป็นทีมของพนักงานครูเทศบาลในสถานศึกษาสังกัดกลุ่ม การศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. จากการวิจัย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 กับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูเทศบาลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 มีความสัมพันธ์กันทุกด้านกับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูเทศบาลในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 อาจเกิดจากการบริหารงานของผู้บริหารซึ่งมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการที่จะนำพาสถานศึกษาให้มุ่งสู่ความสำเร็จโดยผู้บริหารเน้นการผลักดันหรือกระจายอำนาจสู่ผู้ปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดประสิทธิผล ซึ่งผู้บริหารอาจมีการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ผู้บริหารเน้นความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม จากผู้ร่วมงาน เช่น การระดมความคิด การวางแผน การตัดสินใจ เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงานในด้านการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน คณะทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของเอลเลียท (Elliott) ผลการวิจัยพบว่า การเพิ่มความร่วมมือและการตัดสินใจร่วมกันในการปฏิบัติงานเพื่อคุณภาพของโรงเรียน และได้เสนอแนะองค์ประกอบในการจัดโครงสร้างและการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องประกอบด้วย การวางแผนล่วงหน้า การวัดผล การได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือ การนำความร่วมมือและการกระจายอำนาจในโรงเรียนไปใช้ และการที่ผู้บริหารให้ความไว้วางใจมอบหมายงานที่เหมาะสมกับความสามารถ ให้อำนาจรับผิดชอบประกอบกับการให้อิสระในการปฏิบัติงาน การดำเนินการตัดสินใจ ย่อมทำให้งานต่างๆ สามารถเชื่อมโยง

กันได้อย่างคล่องตัวไม่ว่าจะเป็นการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาการศึกษา ร่วมกัน การส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา ประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชน ในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ หลากหลาย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการไว้วางใจ (X_1) ด้านการกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของงาน (X_2) และด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน (X_3) อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อทำให้เกิดการไว้วางใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งในการปฏิบัติงานควร มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกันเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการทำงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จและเปิดโอกาสให้อิสระในการปฏิบัติงาน การดำเนินการตัดสินใจ และรับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานได้บ้างกับปัญหา นำมาพิจารณาในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ เนื่องจากเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ ย่อมมีความคุ้นเคยกับสภาพการทำงาน และปัญหาที่พบจริงในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่

2. การทำงานเป็นทีมของพนักงานครูเทศบาลในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการสื่อสารที่ดี (Y_{11}) อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารระดับสูง และผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการติดต่อสื่อสาร จัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาครูเรื่องการติดต่อสื่อสารให้ครูมีความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันมีความสัมพันธ์อันดี ส่งผลให้มีการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นในโรงเรียน

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 กับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูเทศบาลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 มีความสัมพันธ์กันโดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในทุกๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษาสังกัดอื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาว่าปัจจัยใดของผู้บริหารที่มีผลต่อการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูเทศบาลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล
3. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูเทศบาล ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล

เอกสารอ้างอิง

- ทรงวุฒิ ทาระสา. “การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2549.
- ไพฑูริย์ ภูมิซ้อ. “การบริหารแบบมีส่วนร่วมตามการรับรู้ของครูโรงเรียนประถม สังกัดกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- วินี ภูสุนทรศ, การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. ชลบุรี: สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.
- อุดมศักดิ์ พลอยบุตร. “ครูยุคใหม่....ครูยุคปฏิรูป”. วารสารวิชาการ 5, 1 (มกราคม 2545) : 22.
- พิรพัฒน์ รุ่งเรือง. “ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.
- สมใจ ศรีเอี่ยม. “ทำการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 2”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.
- โสภณ นาคศิริ, ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครนครปฐม : สัมภาษณ์, 9 พฤษภาคม 2553
- Elliott, D. C. “ Collaborative, decentralized management and perceptions of quality schooling outcome”. Dissertation Abstracts international, 52 ,10 (1994) : 125.
- Best, John W. **Best, Research in Education** . Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice - Hall Inc.,1970.
- Likert, Rensis. **New Pattern of Management**. New York : McGraw – Hill, 1992.
- Swansburg, Russell C. **Management and Leadership for Nurse Managers**. Boston : Jones and Bartlett Publishers, 1996.
- Woodcock , Mick. **Team Development Manual**. 2nd ed. Great Britain : Gower Publishing Co., 1989.

